

Naresuan University : The Past Present and Future

Rattana Buasonte Patee Gasthanakom***

*Piyatida Punya **, and Others****

Abstract

The study aimed at investigating the development, roles and effects of Naresuan University towards the community, and analyzing the content and situations of the community surrounding the University in the past at the present and to the future. The study was considered as a qualitative research. Data was derived from historical documentary analysis and drawn from the in-depth interviews of the University's administrators, faculty members, staffs and alumni.

The result revealed as follows ; 1) Naresuan University has been originally developed from a campus of the college of education in B.E. 2510, and was responsible for producing the baccalaureate teachers as needed by elementary and secondary education. The University was promoted to be a campus of Srinakharinwirote University in B.E. 2517, and was still responsible for teacher producing and added some other professions as needed by labor markets and society. Finally, the University has been established as a single comprehensive university at the new site of Ban-Nong- Ao, Tha-po Sub-district, and is responsible for producing personnel of various professional fields. 2) Presently, Naresuan University is the principal university of the lower northern region of Thailand, and is responsible for producing various professional fields of both undergraduate and graduate levels. The University also takes responsibility for producing quality research, used for academic and society development as well as provides many forms of academic services and maintains arts and culture for the society. 3) The establishment of Naresuan University has been effected on social and economic situations of the community surroundings. The community has been changed from rural to urban society that is considered as an important economic site of Phitsanuloke. The changes of the community have created the positive and negative factors affecting both the community and the university, and 4) In the future, Naresuan University will desire to be research oriented university, created crucial and tangible research findings for country development, will be able to produce good and intellectual graduates, will use efficiently all kind of resources with the sense of environmental consideration. The administrators of the University must be goodness, honesty accountability and visionary thinking. All sectors of the community must take responsibility to and be allowed to participate in university administration.

* Assoc. Prof, Educational Research and Development, Faculty of Education, Naresuan University,

** Ph.D. student, Faculty of Education, Naresuan University

*** M.Ed. student, Faculty of Education, Naresuan University

มหาวิทยาลัยนเรศวร : วันวาน วันนี้ และวันพรุ่งนี้

รัตน์ะ บั้วสนธิ์ * พาที เกศธนากร**

ปิยะธิดา ปัญญา ** และคณะ***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาพัฒนาการ บทบาท และผลกระทบต่อชุมชนจากการดำเนินกิจการของมหาวิทยาลัยนเรศวร และเพื่อศึกษาสภาพชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยจากอดีต ปัจจุบันและในอนาคต การศึกษาเป็นรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลการวิจัยได้จากการวิเคราะห์เอกสารเชิงประวัติศาสตร์และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่และศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1) มหาวิทยาลัยนเรศวรพัฒนาจากการเป็นวิทยาเขตหนึ่งของวิทยาลัยวิชาการศึกษาโดยตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2510 มีความรับผิดชอบในการผลิตครูระดับปริญญาเพื่อสนองตอบความต้องการในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้รับการยกฐานะเป็นวิทยาเขตหนึ่งของมหาวิทยาลัยศรีนคินทรวิโรฒ ในปี พ.ศ. 2517 โดยยังมีความรับผิดชอบในการผลิตครู และวิชาชีพบางวิชาชีพที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม และในที่สุดได้แยกตัวเป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณแบบเอกเทศ ในปี พ.ศ.2533 โดยย้ายที่ตั้งใหม่ในพื้นที่ของหมู่บ้านหนองอ้อ ตำบลท่าโพธิ์ และมีความรับผิดชอบในการผลิตบุคลากรหลากหลายวิชาชีพ 2) ปัจจุบันมหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นมหาวิทยาลัยหลักของภาคเหนือตอนล่างมีความรับผิดชอบในการผลิตบัณฑิตหลากหลายวิชาชีพ ทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ผลิตงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาการและสังคม ให้บริการวิชาการแก่สังคมด้วยองค์ความรู้ที่หลากหลายและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 3) การก่อตั้งมหาวิทยาลัยนเรศวรมีผลต่อการพัฒนาชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ชุมชนรอบมหาวิทยาลัยเป็นชุมชนเมืองซึ่งเป็นแหล่งเศรษฐกิจสำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลก การเปลี่ยนแปลงสภาพชุมชนก่อให้เกิดปัจจัยที่ส่งผลทั้งทางบวกและทางลบต่อชุมชนและมหาวิทยาลัย และ 4) มหาวิทยาลัยนเรศวรในอนาคตปรารถนาที่จะเป็นมหาวิทยาลัยทางการวิจัยที่สามารถสร้างผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศอย่างเป็นรูปธรรม สามารถผลิตบัณฑิต ทั้งที่ดีและเก่ง เป็นมหาวิทยาลัยที่ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและคำนึงถึงการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม และผู้บริหารมหาวิทยาลัยต้องเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ มองการณ์ไกล และให้ประชาคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารมหาวิทยาลัย

* รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

** นิสิตปริญญาการศึกษาดุขฎิบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

***นิสิตปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทนำ

พระบรมราชาธิราชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ความว่า “ การศึกษา เป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณภาพของบุคคล ถ้า สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาดีแก่เยาวชนได้ครบถ้วนเหมาะสม สังคมและบ้านเมืองนั้น จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถดำรงรักษาความมั่นคงของประเทศชาติไว้และพัฒนาให้ ก้าวหน้าต่อไปได้ตลอด” (สำนักงานราชเลขาธิการ.2542)

นับตั้งแต่ศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมาความรู้ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการพัฒนา ประชาคมโลก และโลกในอนาคตซึ่งเป็นโลกที่วางอยู่บนพื้นฐานของความรู้ การเปลี่ยนแปลง สภาพของสังคมจากยุคอุตสาหกรรมสู่ยุคสังคมสารสนเทศ และปัจจัยหลักที่เป็นพลังขับเคลื่อนการ เปลี่ยนแปลงได้แก่ องค์ความรู้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญต่อการจัด การศึกษาเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับปัญหามากมายควรจะ หาทางแก้ไขและหาทางออกโดยการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพลเมืองของประเทศให้เป็นบุคคลที่มี คุณภาพ เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม ในอันที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติและ ประชาคมโลกให้ถึงพร้อมด้วยความเจริญและเกิดความสุขสงบ (วิชัย ต้นศิริ.2549:168-169)

สถาบันการศึกษาเป็นสถานที่ที่สามารถอบรม พัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นคนดี มีศีลธรรม ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงเปรียบเสมือนสถาบันทางสังคม รูปแบบหนึ่งที่ทำหน้าที่ ถ่ายทอดความรู้ วิชาการเรียนรู้ องค์ความรู้ที่หลากหลายให้แก่บุคคล ตลอดจนทำหน้าที่ขัดเกลาด้านความเชื่อ ค่านิยม ซึ่งเป็นการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือหรือกลไก หลักในการผลักดันสังคมให้เป็นไปตามอุดมการณ์ของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหัสวรรษใหม่ การศึกษาในระดับอุดมศึกษากำลังกลายเป็นการศึกษาของมวลชนและการศึกษาทั่วไปของ ประชากรส่วนใหญ่ ซึ่งเดิมนั้นเคยเป็นสถาบันการศึกษาที่เคยจัดให้แก่ชนชั้น “ห้าวกะทิ” ในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยกำลังจะต้องจัดการศึกษาให้แก่ชนส่วนใหญ่หลายระดับ เพราะเป็นปัจจัยหลักที่จะ ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง ที่มีผลทำให้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ขยายทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน (วิชัย ต้นศิริ.2549:169)

มหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นสถาบันทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ถือกำเนิดขึ้นเพราะ เหตุผลดังที่กล่าวมาข้างต้น และเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่งที่ตั้งขึ้นให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนเรศวร 2523 ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่ได้รับการยกฐานะจาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยหนึ่งในสังกัดของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานครให้เป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศที่มี

ความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ ภายใต้พระราชบัญญัติของตนเอง (รังสรรค์ วัฒนะ.2533) นับว่าเป็นการเคลื่อนย้ายและการเลื่อนไหลของความรู้ ภูมิปัญญาที่เกิดขึ้นตลอดเวลาและเป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนไปอย่างไม่หยุดนิ่งผ่านระบบการศึกษาภายใต้นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงโดยเป็นการพัฒนาคุณภาพและความเสมอภาคทางระบบการศึกษาของส่วนภูมิภาคในเขตภาคเหนือตอนล่าง และเพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่มาจัดบริการการศึกษา ให้สามารถสนองความต้องการของประชาชนที่มีการตื่นตัวในระดับนี้ และเพื่อเป็นการสกัดกั้นการหลงไหลของผู้มีความรักในความรู้ในระดับอุดมศึกษาที่จะเข้าไปสู่ส่วนกลางมากขึ้น การจัดตั้งมหาวิทยาลัยนเรศวร ขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ และเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกในเขตภาคเหนือตอนล่าง

มหาวิทยาลัยนเรศวร ตั้งอยู่ในตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในส่วนภูมิภาค ที่มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ดังนั้นการมีความรู้ความเข้าใจในประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยนับเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากความรู้ความเข้าใจดังกล่าวจะทำให้เกิดความเข้าใจในรากเหง้าแห่งความคิดของบุคคล กลุ่มบุคคลในสถาบันการศึกษาแห่งนี้และระบบความสัมพันธ์ของสภาพการณ์ มีความเปลี่ยนแปลงอันสืบเนื่องมาจากการพัฒนาในด้านต่างๆในแต่ละยุคสมัย ตลอดจนปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัย เนื่องจากพลวัตหรือความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาต่างๆ ล้วนมีความสำคัญกับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยทั้งสิ้น จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาจาก **“วิทยาลัยการศึกษาพิษณุโลก ถึงมหาวิทยาลัยนเรศวร ”** ว่ามีความเป็นมาอย่างไร และภายในอนาคตจะเป็นอย่างไร เพื่อแสดงให้เห็นรูปแบบและระบบการคิด ตลอดจนวิวัฒนาการของความเปลี่ยนแปลงของสถาบันการศึกษาแห่งนี้ที่ต้องมีการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่องในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นอาคารสถานที่ การบริหารจัดการ การจัดการศึกษา การพัฒนาองค์การและบุคลากร เป็นต้น ซึ่งเป็นการขยายทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ทั้งนี้เพื่อมุ่งสู่ความเป็นมาตรฐานในระดับสากลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิวัฒนาการของมหาวิทยาลัยนเรศวรจากอดีตถึงปัจจุบันและในอนาคต
2. เพื่อศึกษาบทบาทของมหาวิทยาลัยนเรศวรที่มีต่อชุมชน สังคม จากอดีตถึงปัจจุบันและในอนาคต

3. เพื่อศึกษาบทบาทของชุมชน สังคม โดยรอบที่มีต่อมหาวิทยาลัยนเรศวรจากอดีตถึงปัจจุบันและในอนาคต
4. เพื่อศึกษาผลกระทบการก่อตั้งและดำเนินกิจการมหาวิทยาลัยนเรศวรจากอดีตถึงปัจจุบันและในอนาคตที่มีต่อชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) แบบการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Case Studies)

2. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2550 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2551

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

3.1 วิวัฒนาการของมหาวิทยาลัยนเรศวรจากอดีตจนถึงปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตโดยแยกศึกษาเป็น วิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก มหาวิทยาลัยนเรศวร เกี่ยวกับเรื่อง การเริ่มก่อตั้ง ความเป็นปึกแผ่น การขยายองค์การ และแนวโน้มในการพัฒนาองค์การในอนาคต

3.2 บทบาทของมหาวิทยาลัยนเรศวรที่มีต่อชุมชน สังคม จากอดีตถึงปัจจุบันและในอนาคตในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร นิสิต ชุมชน หน่วยงานและองค์การที่เกี่ยวข้อง

3.3 บทบาทของชุมชน สังคม โดยรอบที่มีต่อมหาวิทยาลัยนเรศวรจากอดีตถึงปัจจุบันและในอนาคตในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร นิสิต ชุมชนและหน่วยงาน องค์การที่เกี่ยวข้อง

3.4 ผลกระทบของการก่อตั้งมหาวิทยาลัยนเรศวรจากอดีตถึงปัจจุบันและในอนาคตในด้าน สังคม และ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ตามทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร นิสิต ชุมชน หน่วยงาน และองค์การที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง มหาวิทยาลัยนเรศวร : วันวาน วันนี้และวันพรุ่งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษากรณีเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Case Study) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. การกำหนดแหล่งข้อมูล ผู้วิจัยได้จำแนกและกำหนดแหล่งข้อมูลออกเป็น 3 ช่วง โดยมีเกณฑ์การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ดังนี้

1.1 ช่วงสมัยวิทยาลัยวิชาการศึกษา พิษณุโลก ได้แก่ ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และ ศิษย์เก่า ตั้งแต่เป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา

1.2 ช่วงสมัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก ได้แก่ ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี คณบดี หัวหน้าภาค เจ้าหน้าที่ อาจารย์ และ ศิษย์เก่า ตั้งแต่เป็น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก

1.3 ช่วงสมัยมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้แก่ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และศิษย์ปัจจุบัน ตั้งแต่เป็นมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยเป็นบุคคลที่เป็นตัวแทนจากกลุ่มสาขาวิชาที่ทางมหาวิทยาลัยนเรศวรกำหนด ได้แก่ กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ

2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 2) การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง 3) การสัมภาษณ์กลุ่ม และ 4) การสนทนากลุ่ม

3. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การสำรวจข้อมูลพื้นฐานของสนามการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพและโครงสร้างของมหาวิทยาลัย

3.2 ทำแผนที่ของสนามการวิจัยที่ได้จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของสนามการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 แผนที่ทางกายภาพเพื่อแสดงอาณาเขตที่ตั้งของมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยได้จัดทำแผนที่ทางกายภาพทั้ง 3 ช่วงสมัย ตั้งแต่เป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก และมหาวิทยาลัยนเรศวร

3.2.2 แผนที่ของมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยได้จัดทำแผนที่ของมหาวิทยาลัย 3 ช่วงสมัย ตั้งแต่เป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก และมหาวิทยาลัยนเรศวร

3.3 ดำเนินการเก็บข้อมูลตามกรอบประเด็นที่จะศึกษา ที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ โดยศึกษาตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

3.3.1 วิวัฒนาการของมหาวิทยาลัยนเรศวรจากอดีตถึงปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

3.3.2 บทบาทของมหาวิทยาลัยนเรศวรที่มีต่อชุมชน สังคม จากอดีตถึงปัจจุบันและในอนาคต

3.3.3 บทบาทของชุมชน สังคม โดยรอบที่มีต่อมหาวิทยาลัยนเรศวรจากอดีตถึงปัจจุบันและในอนาคต

3.3.4 ผลกระทบของการก่อตั้งมหาวิทยาลัยนเรศวรจากอดีตถึงปัจจุบันและในอนาคต ในด้าน สังคม และ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อนุทินของการเป็นมหาวิทยาลัยนเรศวร แผนการปฏิบัติงาน / โครงการ บันทึกประวัติ รายงานประจำปี วารสาร แผนแม่บท บันทึกข้อความ บันทึกคำบอกเล่า จดหมายเหตุ/บันทึกประจำวัน ทำเนียบผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร สถิติการรับเข้า สถิติผู้สำเร็จการศึกษา วัตถุประสงค์และนามมหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์ เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย เป็นต้น

4.2 สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์ผู้บริหาร อาจารย์ และศิษย์เก่า ในช่วงสมัยเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และสมัยเป็นมหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 27 คน

4.3 การสัมภาษณ์กลุ่ม ในการดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มกับเจ้าหน้าที่ ช่วงสมัยที่เป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา จำนวน 3 คน

4.4 การสนทนากลุ่ม ในการดำเนินการสนทนากลุ่มผู้วิจัยได้ดำเนินการสนทนากลุ่มกับเจ้าหน้าที่และศิษย์เก่าในช่วงสมัยเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยนเรศวร ช่วงสมัยละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน

5. การจัดกระทำข้อมูล

5.1 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ดังนี้

5.1.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากแหล่งที่ต่างกัน ได้แก่ แหล่งเวลา สถานที่ และบุคคล

5.1.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความครบถ้วนของข้อมูลจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต่างกัน ได้แก่ เอกสาร การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปอุปนัย (Analytic Induction) ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

5.2.1 จัดระบบและจำแนกประเภทของข้อมูล โดยนำเสนอเป็นร้อยละ หรือความถี่ และข้อความทั้งนี้แล้วแต่ความเหมาะสมของข้อมูล

5.2.2 การเชื่อมโยงข้อมูลที่จัดระบบและจำแนกประเภทของข้อมูล มาสร้าง ความสัมพันธ์เพื่อให้มองภาพรวมของมหาวิทยาลัยนเรศวร ในภาพของวันวาน วันนี้ และวันพรุ่งนี้ โดยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

6. การนำเสนอผลการจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอโดยการใช้การพรรณนาประกอบภาพ และนำเสนอประเด็นคำพูดที่เป็น ข้อความสำคัญของบุคคลสำคัญประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถสรุปภาพของการเปลี่ยนแปลง และวิวัฒนาการของมหาวิทยาลัยนเรศวร อย่างตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเป็นลำดับดังนี้

1. วิวัฒนาการของมหาวิทยาลัยนเรศวรจากอดีตถึงปัจจุบันและในอนาคต

มหาวิทยาลัยนเรศวรถือกำเนิดมาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา จังหวัดพิษณุโลก จัดตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2510 โดยเปิดรับนิสิตรุ่นแรกจำนวน 122 คน ในปีการศึกษา 2510 และฝากเรียนกับวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปทุมวัน และวิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน ในปีต่อมา วิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก มีนิสิตรุ่นที่ 2 โดยมีกรมการฝึกหัดครูเป็นผู้ดำเนินการคัดเลือก นักศึกษาจากวิทยาลัยครูต่างๆมาเรียนในสาขาวิชาเอก 2 วิชา คือ วิชาเอกคณิตศาสตร์ และ วิชาเอกภาษาไทย รวม 146 คน ผู้บริหารคนแรกเป็นท่านอาจารย์พนัส หันนาคินทร์ ซึ่งตำแหน่ง ในขณะนั้นคือรองอธิการ และ ในการเตรียมการครั้งนี้วิทยาลัยวิชาการศึกษา พิษณุโลก ขาด แคลนทั้งทรัพย์สิน อาคารสถานที่บุคคลและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และที่สำคัญได้แก่ งบประมาณในการดำเนินงานในการบริหารจัดการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา พิษณุโลก ใน การรับนิสิตเข้าเรียนในวิทยาลัยวิชาศึกษานั้นไม่มีการสอบคัดเลือก แต่เป็นไปตามเงื่อนไขใน การปรับปรุงหลักสูตรใหม่ของกรมการฝึกหัดครู ซึ่งจะดำเนินการคัดเลือกนักศึกษาที่สำเร็จ การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.ก.ศ.สูง) ที่มีความรู้ดีมีความประพฤติดี และต้องการที่จะศึกษาต่อในระดับปริญญา และในปีการศึกษา 2512 ได้เปิดสอนระดับปริญญา ตริภาคสมทบ

ด้วยเหตุผลเพื่อสนองความต้องการของผู้ที่มีอาชีพครูต้องการจะเรียนรู้วิชาการใหม่ๆ เพื่อจะนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2517 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้ยกฐานะวิทยาลัยวิชาการศึกษา ขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติบัญญัติมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒขึ้น โดยกำหนดให้สาขาเป็น “วิทยาเขต” เทียบเท่าคณะฯ หนึ่งของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธานมิตร ซึ่งท่านอาจารย์พนัส หันนาคินทร์ ได้ดำรงตำแหน่งเป็นรองอธิการบดีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก เป็นคนแรก ในการรับนิสิตเข้าเรียน โดยการคัดเลือกจากส่วนกลางจำนวนครึ่งหนึ่ง และอีกครึ่งหนึ่งให้สิทธิ์มหาวิทยาลัยคัดเลือกเอง โดยจะดำเนินการสอบคัดเลือกจากนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากเก้าจังหวัดในเขตภาคเหนือตอนล่างและต่อมามีการกำหนดแนวทางการพัฒนา เมืองในส่วนภูมิภาคให้จังหวัดพิษณุโลกเป็น “เมืองหลัก” ของเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศเป็นศูนย์กลางการบริการในทุกด้าน ทั้งนี้รวมทั้งการบริการทางด้านสังคม การศึกษา และสาธารณสุขด้วย

เพื่อเป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่เยาวชนที่จะต้องการศึกษาอาชีพขั้นสูงในระดับมหาวิทยาลัยให้มากขึ้น และเพื่อเป็นการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการจะขยายความเจริญไปสู่ภูมิภาคทั่วประเทศ โดยเฉพาะการศึกษาระดับปริญญาให้กว้างขวางและทั่วถึง รวมทั้งความเป็นอิสระในการบริหารจัดการศึกษา คณะผู้บริหารจึงได้วางแผนพัฒนามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก ให้เป็นมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ขึ้นกว่าเดิมและเป็นเอกเทศ จึงได้เกิดโครงการวิจัยและวางผังแม่บท(master plan) มหาวิทยาลัยนเรศวร “หนองอ้อ” ขึ้น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศในนาม **มหาวิทยาลัยนเรศวร** ในวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2533 ซึ่งผู้บริหารคนแรกของมหาวิทยาลัยนเรศวร คือ ท่านอธิการบดีสมบุญ สุขสำราญ ขณะที่กำลังรอคอยการโปรดเกล้าฯ ท่านอยู่ในระหว่างการปฏิบัติงานด้านการวิจัยที่ประเทศญี่ปุ่น จึงได้แต่งตั้งให้ท่านอาจารย์รังสรรค์ วัฒนะรักษาราชการแทนในตำแหน่งอธิการบดีอีกตำแหน่งหนึ่ง ซึ่งมีโครงสร้างการบริหารงานของมหาวิทยาลัยนเรศวรประกอบด้วย สภามหาวิทยาลัย คณะกรรมการมหาวิทยาลัย อธิการบดี คณะกรรมการบริหารงานบุคคลประจำมหาวิทยาลัย รองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน/สำนัก/ศูนย์

มหาวิทยาลัยนเรศวร มีการจัดการศึกษาแบ่งเป็น 5 ระดับการศึกษา ประกอบไปด้วย ระดับประกาศนียบัตร ระดับปริญญาตรี ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ระดับปริญญาโท ระดับปริญญาเอก โดยมีปณิธานอันแน่วแน่ที่จะดำรงความเป็นเลิศทางวิชาการและความเป็นสากล ใน

อันที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อเกื้อหนุนต่อการพัฒนาประเทศ และสามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้แบบยั่งยืน โดยมีการบริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ได้ให้บริการในรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่องโดยมีพันธกิจที่สำคัญ ดังนี้

1. ด้านการผลิตบัณฑิต เป็นมหาวิทยาลัยอิสระในกำกับรัฐบาลเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารและเพิ่มขีดความสามารถของการแข่งขันในการดึงดูดบุคลากรที่มีศักยภาพทางวิชาการเข้ามาในระบบ
2. ด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยนเรศวรจะมุ่งการวิจัยและพัฒนาโดยเฉพาะการวิจัยประยุกต์ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่มีรูปแบบที่ซับซ้อนขึ้น
3. ด้านการบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยนเรศวรจะมุ่งเน้นการบริการทางวิชาการในรูปแบบที่หลากหลายขึ้น การดำเนินการอาจจะต้องใช้ระบบหุ้นส่วน (Partnership) และการสร้างเครือข่าย (Networking) เข้ามาช่วยในการสร้างจุดแข็งและการยอมรับของสังคมโดยทั่วไป
4. ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ให้การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสังคมไทยเป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีดุลยภาพ เพื่อนำไปสู่การส่งวนความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันในประชาคมโลกอย่างมีเอกลักษณ์และศักดิ์ศรี การเสริมสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับบุคคล องค์กร และสังคมอีกด้วย

2. บทบาทของมหาวิทยาลัยนเรศวรที่มีต่อชุมชน สังคม จากอดีตถึงปัจจุบันและในอนาคต

บทบาทของวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก ที่มีต่อชุมชน สังคมนั้น ในด้านการจัดการศึกษาของวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก มีบทบาทสำคัญในการผลิตครู ส่วนด้านการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ ด้านการพัฒนาชุมชน และ ด้านการกระจายโอกาสทางการศึกษามีการดำเนินการแต่ยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าใดนัก เนื่องจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลกยังอยู่ในช่วงของการเริ่มบุกเบิกและพัฒนาสู่การเป็นสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตในระดับปริญญาตรี เพื่อตอบสนองกับความต้องการของชุมชนและสังคม

บทบาทของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก ที่มีต่อชุมชน สังคมยังคงเน้นบทบาทที่สำคัญในด้านการจัดการศึกษา ด้านการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ ด้านการพัฒนาชุมชน และ ด้านการกระจายโอกาสทางการศึกษา มีการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นรองรับกับความต้องการของคนในชุมชนและเขตบริการภาคเหนือตอนล่าง 9 จังหวัด และเริ่มมีการขยายพื้นที่การบริการให้การศึกษาโดยการเพิ่มคณะและสาขาวิชาต่าง ๆ ขึ้นมากมาย เพื่อให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการ

บทบาทของมหาวิทยาลัยนเรศวรที่มีต่อชุมชน สังคม ในฐานะที่มหาวิทยาลัยเป็นแหล่ง ศูนย์รวมทางด้านวิชาการ เป็นแหล่งที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา เป็นแหล่งเผยแพร่ ความรู้ เพื่อที่จะผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพออกสู่สังคม ซึ่งเป็นนโยบายของมหาวิทยาลัยที่ยึดถือ ปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่องตั้งเมื่อครั้งที่ยังเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา จนกระทั่งเป็นมหาวิทยาลัย นเรศวรในปัจจุบัน

บทบาทของมหาวิทยาลัยนเรศวรที่มีต่อชุมชน สังคม ในอนาคต ด้านการจัดการศึกษา ด้านการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ ด้านการพัฒนาชุมชน และ ด้านการกระจายโอกาสทาง การศึกษา มหาวิทยาลัยจะมุ่งเน้นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สามารถเป็นมหาวิทยาลัยที่มี คุณสมบัติโดดเด่น มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสอดคล้องกับ ความต้องการของชุมชน และเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำ สามารถแข่งขันทางวิชาการได้ เป็นที่พึงให้กับ ชุมชน และมีการประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนและมหาวิทยาลัยมากขึ้น

ภาพในอนาคตของมหาวิทยาลัยนเรศวรตามความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับ มหาวิทยาลัยนเรศวรที่ต้องการให้เกิดขึ้นหรือเป็นไปได้ สามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. **ด้านการวิจัย** มหาวิทยาลัยนเรศวรควรเน้นการวิจัยที่สามารถนำผลการวิจัยไป พัฒนาประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม
2. **ด้านวิชาการ** อาจารย์นับเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาบัณฑิต อาจารย์ควรเห็น ความสำคัญของการสอนเป็นหลัก ถ่ายทอดให้ได้เต็มที่ สอนให้เด็กเป็นทั้งคนเก่งและคนดี
3. **ด้านการบริการ** การให้บริการในอนาคตควรมีการวางแผนการจัดการที่ดี อำนวย ความสะดวกให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี และควรมีสถานที่ที่เป็นเอกเทศ เพียงพอ กับหน่วยงาน
4. **ด้านสิ่งแวดล้อม** ควรใช้ให้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า การใช้ทรัพยากรใน มหาวิทยาลัยควรได้ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่เป็นได้
5. **ด้านผู้บริหาร** ต้องเป็นคนซื่อสัตย์ โปร่งใส ยุติธรรม เน้นการพัฒนาองค์กร ผู้บริหาร ที่มีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล และมีหน่วยตรวจสอบที่เข้มแข็ง และประชาคมทุกส่วนต้องมีส่วนร่วม มองส่วนรวมเป็นสำคัญ

3. บทบาทของชุมชน สังคม ที่มีต่อมหาวิทยาลัยนเรศวรจากอดีตถึงปัจจุบันและ ในอนาคต

บทบาทของชุมชน สังคม โดยรอบที่มีต่อวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก นั้นนับว่า ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของวิทยาลัยวิชาการศึกษา แต่บทบาทที่ชุมชน สังคม

ที่ยังไม่เด่นชัด และยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ดังนั้นบทบาทในการบุกเบิกและพัฒนาจึงเป็นบทบาทของบุคลากรกับนิสิตที่อยู่ภายในวิทยาลัยวิชาการศึกษา และบทบาทของชุมชนที่มีต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก ในช่วงแรกยังคงเหมือนกับวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก แต่เมื่อมหาวิทยาลัยมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น บุคลากรมีมากขึ้น มีความเป็นปึกแผ่นมากยิ่งขึ้น ชุมชน สังคม ที่อยู่โดยรอบจึงมีส่วนในความเป็นปึกแผ่นดังกล่าว

มหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นมหาวิทยาลัยที่มีความมั่นคง มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกไปสู่ชุมชน สังคม จึงทำให้ชุมชน สังคม ได้เข้ามามีบทบาท ต่าง ๆ กับมหาวิทยาลัยมากขึ้น เป็นการทำงานที่มีการประสานความร่วมมือ เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับบุคลากร และนิสิต และก้าวไปพร้อมกับมหาวิทยาลัยมีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในส่วนที่จะก่อประโยชน์ให้เกิดขึ้นร่วมกัน

บทบาทของชุมชน สังคม โดยรอบที่มีต่อมหาวิทยาลัยนเรศวรในอนาคต นับว่ามีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง ปัจจัยนำเข้าของมหาวิทยาลัย ในส่วนของนิสิต ถือว่าชุมชนมีบทบาทสำคัญ และต่อไปในอนาคต ทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ หรือเอกชนการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ในระดับที่มากขึ้น

4. ผลกระทบการก่อตั้งมหาวิทยาลัยนเรศวรต่อชุมชน สังคม จากอดีตถึงปัจจุบันและในอนาคต

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่มีส่วนสำคัญต่อการขับเคลื่อนและกลมกลืนทางสังคมในรัฐรวมทั้งยังทำหน้าที่เป็นผู้ส่งต่อและแลกเปลี่ยนแนวคิด องค์ความรู้ ค่านิยมและวัฒนธรรม จากชุมชนสู่เวทีโลก และจากเวทีโลกสู่ชุมชน ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมหาวิทยาลัยจึงเปรียบเสมือนตัวกลางในการดำรงรักษาอัตลักษณ์ของชุมชน และขณะเดียวกันก็เป็นผู้เชื่อมต่อชุมชนเข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์

ผลกระทบการก่อตั้งและดำเนินกิจการมหาวิทยาลัยนเรศวรที่มีต่อชุมชนที่ผ่านมามีตั้งแต่การเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก จนกระทั่งเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศในนามมหาวิทยาลัยนเรศวรมีผลกระทบต่อชุมชนและสังคมโดยสรุปดังนี้

มิติด้านการจัดการศึกษา มีสถาบันทางการศึกษาที่ทำให้การจัดการศึกษาอยู่ใกล้ชิดกับชุมชนและสังคมมากขึ้นเป็นการเพิ่มโอกาสในการได้รับการศึกษาของชุมชนและสังคมในภูมิภาคและในเบื้องต้นมุ่งเน้นในการผลิตครู ทำให้ชุมชนหรือสังคมโดยเฉพาะจังหวัดใกล้เคียงมีผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูที่จบปริญญาตรี เป็นผู้นำเอาความรู้และวิธีการจัดการในเรื่องการเรียนการสอนที่ใหม่ๆ สู่สถานศึกษา และในการเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก การจัดการ

ศึกษามีความหลากหลายมากขึ้นเพราะดำเนินการจัดการศึกษาในหลายสาขามากขึ้น ซึ่งเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับชุมชนและสังคมในภูมิภาคนี้

มหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นมหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการแรงงานทักษะ (Skilled labor) และความต้องการไต่ระดับทางสังคมของกลุ่มชนชั้นใหม่ที่ได้รับอานิสงส์จากกลไกเศรษฐกิจทุนนิยมอุตสาหกรรมที่ช่วยยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนและสังคม จึงเกิดการขยายการศึกษาขนานใหญ่ขึ้น สถาบันการศึกษาจึงเน้นความชำนาญเฉพาะด้าน ขยายตัวเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็วของสาขาวิชาต่างๆ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังขยายขนาด และรับนักศึกษาเพิ่มขึ้นอีกด้วย

มิติด้านสังคม เมื่อมีสถาบันทางการศึกษาเป็นสังคมอีกสังคมหนึ่งมีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างนักศึกษา กับชุมชน และระหว่างอาจารย์กับชุมชนตลอดจนเจ้าหน้าที่กับชุมชนที่เป็นอยู่ เป็นผู้ร่วมดำเนินการในงานประเพณีและวันสำคัญต่างๆซึ่งอาจจะได้เข้าร่วมในรูปคณะกรรมการต่างๆนอกจากนี้อาคารสถานที่ ตึกกรมบ้านช่องมีมากขึ้นจนกลายเป็นชุมชนใหม่ขึ้นที่มีเรียกกันติดปากได้แก่ *ตลาดปอยเปตและซอยโลเก้* ตลอดจนเส้นทางคมนาคมมีความสะดวกมากขึ้นมีรถราวิ่งอยู่ชวักไขว้จากท้องทุ่งที่เงียบสงบกลับมีเสียงรถและเสียงดนตรีจากสถานบันเทิงที่ดังอีกที่ก อยู่เสมอในยามค่ำคืน

มิติทางเศรษฐกิจ เมื่อมีการก่อเกิดขึ้นของสถาบันทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีนักศึกษา อาจารย์และบุคลากรมีจำนวนมากขึ้นมีการเกิดขึ้นของชุมชนใหม่ผนวกกับชุมชนเดิมที่มีอยู่ชุมชนรอบๆมหาวิทยาลัยจึงกลายเป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญแหล่งหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลก เริ่มตั้งแต่ธุรกิจรถเข็นที่ขายผลไม้ ขายอาหารเครื่องดื่มที่มีความจำเป็นต่อความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ไปสู่ธุรกิจห้างร้านจำหน่ายเครื่องอุปโภคบริโภค อุปกรณ์ทางด้านไอซีที ธุรกิจบ้านเช่า หอเช่ารวมทั้งโรงแรม สถาบันสอนภาษา จนกระทั่งสถานบันเทิงต่างๆ เป็นต้น

อภิปรายผล

1. วิวัฒนาการของมหาวิทยาลัยนเรศวรจากอดีตถึงปัจจุบันและในอนาคต

มหาวิทยาลัยนเรศวรมีวิวัฒนาการมาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ที่เป็นสถาบันทางการศึกษาที่มีเป้าหมายในการมุ่งผลิตครู ซึ่งกรมการฝึกหัดครูเป็นผู้ดำเนินการ คัดเลือกนักศึกษาจากวิทยาลัยครูต่างๆเข้ามาศึกษาต่อในระดับปริญญา ซึ่งรัฐบาลในขณะนั้น ได้มีนโยบายที่จะให้การฝึกหัดครูมาอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานเดียวกัน จึงได้ตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวง กรม ฉบับที่ 3พ.ศ. 2497 เพื่อจัดตั้งกรมการฝึกหัดครู

สังกัดกระทรวงศึกษาธิการขึ้นในปี พ.ศ. 2497 เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ผลิตวิชาชีพรู้ออกไปสอนในโรงเรียน ดังนั้นในปีการศึกษา 2496 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศยกฐานะโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง ที่ตั้งอยู่ที่ซอยประสานมิตร อำเภอพระโขนง กรุงเทพฯ ขึ้นเป็น วิทยาลัยวิชาการศึกษา และให้อำนาจแก่สภาวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิจารณาจัดตั้งสาขาได้ ในปี พ.ศ. 2498 สภาวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้อนุมัติให้ยกฐานะโรงเรียนฝึกหัดครูเตรียมอุดมศึกษา ขึ้นเป็น วิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน นับเป็นสาขาแห่งแรกของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร และในปีเดียวกัน สภาวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้มีมติให้จัดตั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน ที่ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เป็นสาขาที่สองที่ไปตั้งอยู่ในภูมิภาคเป็นแห่งแรกของประเทศ และต่อมาก็ได้มีการจัดตั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษาสาขาอื่นๆ กระจายไปทั่วทุกภูมิภาครวมทั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษา พิษณุโลก ซึ่งอยู่ในเขตภาคเหนือของประเทศด้วย เพื่อเป็นการรองรับนักศึกษาที่ต้องการเรียนวิชาชีพรู้อในระดับปริญญาตรีในแต่ละภูมิภาค โดยมีผู้ที่เป็นแกนนำในการจัดตั้งได้แก่ หม่อมหลวง ปิ่น มาลากุล ซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในขณะนั้น นายบุญถิ่น อัตถากร อธิบดีกรมการฝึกหัดครู นายเยียน โปธิสุวรรณ ผู้ว่าราชการจังหวัด และร.อ. สละ โหลสกุล นายทหารอากาศผู้ดูแลทรัพย์สิน และบนเส้นทางจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาไปสู่ความเป็นมหาวิทยาลัย เริ่มมีมาตั้งแต่วันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2513 กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมี นายสุกิจ นิมมานเหมินท์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในขณะนั้น เห็นชอบด้วยการยกฐานะวิทยาลัยวิชาการศึกษาเป็นมหาวิทยาลัย โดยมีฐานะเป็นกรมสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเมื่อวันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2514 สภาการศึกษาแห่งชาติพิจารณาและลงมติเห็นชอบในหลักการ ในการยกฐานะวิทยาลัยวิชาการศึกษาเป็นมหาวิทยาลัยโดยมีฐานะเป็นกรมสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในเดือนตุลาคม ปีเดียวกันเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2517 ได้มีประกาศให้ยกฐานะวิทยาลัยวิชาการศึกษาขึ้นเป็น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และวิทยาลัยวิชาการศึกษา พิษณุโลก ที่เป็นสาขาก็ได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลกด้วย โดยมีท่านอาจารย์พนัส หันนาคินทร์ ได้ดำรงตำแหน่งเป็นรองอธิการบดีของมหาวิทยาลัย เป็นคนแรก และเป็นผู้นำในการให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยการสอบคัดเลือกนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จากความเป็นมาในวันวานของการก่อตั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษา พิษณุโลก ที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญทางด้านการเมืองและข้าราชการทางการเมืองผนวกกับความมีภาวะผู้นำของข้าราชการประจำในภูมิภาคนั้นๆซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ วีระ ปรีธทอง (2544) ได้ทำการศึกษา การกำเนิดองค์การ : ศึกษากรณีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผล

การศึกษาพบว่า การจัดตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหงประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ 1. ปัจจัยทางด้านการเมือง โดยมีบรรดาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติเสนอร่างพระราชบัญญัติการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรเพื่อผลักดันให้รัฐบาลขยายการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแห่งใหม่ขึ้น ต่อมารัฐบาล ได้อนุมัติให้ใช้สถานที่แสดงสินค้านานาชาติ ตำบลหัวหมาก อำเภอบางกะปิ จังหวัดพระนคร เป็นสถานที่ตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหงและปัจจัยอีกประการ คือ 2. ภาวะความเป็นผู้นำนั้นหมายถึง ผู้นำที่เป็นข้าราชการการเมือง คือนายประมวล กุลมาตย์ และผู้นำที่เป็นข้าราชการประจำ คือศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ ผาสุกนิรันดร์ และคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยตลาดวิชาอีก 7 คน และเป็นสิ่งที่สังเกตได้ชัดเจนว่าการจัดศึกษาขณะนั้นยังมีจุดเน้นที่สำคัญคือการจัดการศึกษาที่สนองระบบราชการเนื่องด้วยระบบราชการต้องอาศัยข้าราชการสมัยใหม่ที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านแบบตะวันตก ฉะนั้นการจัดการศึกษาแบบใหม่ให้ทันสมัยการจัดการศึกษาจึงเกิดขึ้นเพื่อสนองต่อความเข้มแข็งของกลไกรัฐขณะนั้นวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในสมัยนั้นจึงเน้นการผลิตบุคคลเข้าสู่ระบบราชการ โดยวิทยาลัยวิชาการศึกษา และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลกในขณะนั้นดำเนินการจัดการศึกษาที่มีเป้าหมายในการมุ่งผลิตครูเป็นสำคัญ เป็นสิ่งสะท้อนอย่างชัดเจนว่ามหาวิทยาลัยมุ่งสนองหน่วยงานรัฐ ดังนั้นเพื่อการผลิตบุคลากรสนองภาครัฐ โครงสร้างในมหาวิทยาลัยทั้งการบริหารและกฎระเบียบต่างๆ จึงถูกหยิบยืมและนำมาประยุกต์ใช้ในมหาวิทยาลัย โดยไม่ต่างจากหน่วยราชการอื่นๆ ซึ่งโครงสร้างดังกล่าวก็ยังเป็นโครงสร้างแบบราชการที่มีขึ้นการบังคับบัญชาจากบนลงล่าง และความเชื่อในเรื่องการบังคับใช้กฎระเบียบว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการแก้ปัญหาอย่างรวดเร็ว การบังคับใช้กฎระเบียบหยาบหยาบต่างๆ ในมหาวิทยาลัยจึงเป็นสิ่งที่ปรากฏชัดอย่างดาษดื่น ทั้งนี้ผลของการศรัทธาในวิธีการดังกล่าวกลับทำให้เกิดบรรยากาศแห่งการจ้องจับผิดเรื่องระเบียบในมหาวิทยาลัยตลอดเวลา ผู้บริหารไม่กล้าริเริ่มทำอะไรโดยปราศจากคำสั่งผู้บังคับบัญชา นอกจากนี้บรรยากาศดังกล่าวยังไม่เอื้อต่อการเป็นสังคมวิชาการที่แต่ละคนควรรู้จักคิด และมีจินตนาการ โดยไม่ถูกพันธนาการด้วยกฎ และบรรยากาศที่น่าอึดอัด สภาพดังกล่าวส่งผลให้การทำงานในหมู่นักวิชาการมหาวิทยาลัยแห่งเดียวกันมิเกิดบรรยากาศของความเป็นกัลยาณมิตร เนื่องจากถูกกฎระเบียบบีบคั้น ทำให้ขาดความรัก ความจริงใจ ความเข้าใจต่อกัน แต่กลับจ้องที่จะจับผิดกันตลอดเวลา ซึ่งสุดท้ายผู้ที่ได้รับผลกระทบหนักที่สุดคือนักศึกษาซึ่งเป็นส่วนล่างสุดของโครงสร้างที่ถูกกดทับจากทุกภาคส่วนทั้งจากผู้บริหารและอาจารย์

เมื่อร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. 2533 ผ่านขั้นตอนของการพิจารณาฝ่ายนิติบัญญัติเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เมื่อวันศุกร์ที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2533 รัฐสภาจึงนำกราบบังคม

ทูลเสนอต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อลงพระปรมาภิไธย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธย วันอาทิตย์ที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2533 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศในนาม มหาวิทยาลัยนเรศวร นับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ นายสมพร บัวทอง รักษาการแทนรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก จึงต้องทำหน้าที่รักษาการในตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยนเรศวรตามที่บทเฉพาะกาลกำหนดไว้ ต่อมาได้สรรหาบุคคลที่เหมาะสมมาดำรงตำแหน่ง อธิการบดีคนแรกของมหาวิทยาลัย คือ อาจารย์สมบุญ สุธงษา ขณะที่กำลังรอคอยการโปรดเกล้าฯ ท่านอาจารย์อยู่ในระหว่างการปฏิบัติงานด้านการวิจัยที่ประเทศญี่ปุ่น จึงได้แต่งตั้งให้ อาจารย์รังสรรค์ วัฒนระ รักษาการแทนในตำแหน่งอธิการบดีอีกตำแหน่งหนึ่ง โดยมีโครงสร้างการบริหารงานของมหาวิทยาลัยนเรศวรประกอบด้วย สภามหาวิทยาลัย คณะกรรมการ มหาวิทยาลัย อธิการบดี คณะกรรมการบริหารงานบุคคลประจำมหาวิทยาลัย รองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน/สำนัก/ศูนย์ ปัจจุบันมีการจัดการศึกษาแบ่งเป็น 5 ระดับการศึกษา ประกอบไปด้วย ระดับประกาศนียบัตร ระดับปริญญาตรี ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ระดับปริญญาโท ระดับปริญญาเอก ในปัจจุบันการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยนเรศวร นั้น ได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มวิชา ดังนี้

1.กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2. กลุ่มวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี 3.กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ให้บริการในรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่องโดยมีพันธกิจที่สำคัญ ดังนี้ 1) ด้านการผลิตบัณฑิต 2) ด้านการวิจัย 3) ด้านการบริการ วิชาการ 4) ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นมหาวิทยาลัย ที่ตั้งขึ้น เพื่อรับผิดชอบในเขตภาคเหนือตอนล่าง มุ่งเน้นการพัฒนาวิชาการ และวิชาชีพชั้นสูงทุก ด้าน เป็นศูนย์รวมแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ที่มีคุณค่าต่อมวลมนุษยชาติ มุ่งมั่นที่จะดำเนินการให้ สังคมไทยเป็นไทจากอวิชชา โดยการผลิตบัณฑิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เข้าไปสู่การพัฒนา คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ตลอดจนการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น และมีปณิธานอันแน่วแน่ที่จะดำรงความเป็นเลิศทางวิชาการและความเป็น สากล ในอันที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อเกื้อหนุนต่อการ พัฒนาประเทศ และสามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้แบบยั่งยืน มุ่งสร้างบัณฑิตให้เป็นผู้รอบรู้ ทางวิชาการ เชี่ยวชาญวิชาชีพในทุกสรรพวิทยาการ ทั้งด้านสังคมศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี ด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความเป็นสากลทั้งในเชิงเทคโนโลยี และภาษาที่จำเป็น รวมถึงมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ อีกทั้งเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีจิตใจ ร่วมพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการจะกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค

ทั่วประเทศ โดยเฉพาะการศึกษาในระดับปริญญาให้กว้างขวางและทั่วถึงจะเห็นว่ามหาวิทยาลัย
 นครสวรรค์มีวิวัฒนาการที่เปลี่ยนจากมหาวิทยาลัยวิทยาเขตมาเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศที่สามารถ
 บริหารจัดการที่มีความเป็นอิสระ ทั้งนี้ก็เป็นไปตามหลักการของความดำรงอยู่และความเจริญของ
 องค์การ เมื่อมีการจัดตั้งองค์การองค์การหนึ่งขึ้นมาแล้ว วัตถุประสงค์อย่างหนึ่งที่สมาชิกใน
 องค์การทุกคนควรยึดถือร่วมกันคือการดำรงอยู่และความเจริญขององค์การสมาชิกทุกคนจะต้อง
 ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด เพื่อให้องค์การของตนบรรลุเป้าหมาย องค์การของ
 ทางราชการก็ต้องบริการประชาชนให้ดีที่สุด เพื่อให้้องค์การของตนมีความสำคัญและขยาย
 งานออกไปได้อย่างกว้างขวาง และ สุขเมธ แย้มนุ่น เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าการขยายตัวและขนาดของมหาวิทยาลัยนั้น เพื่อตอบสนองของ
 ต้องการแรงงานทักษะ (Skilled labor) และความต้องการไต่ระดับทางสังคมของกลุ่มชนชั้นใหม่ที่
 ได้รับอานิสงส์จากกลไกเศรษฐกิจทุนนิยมอุตสาหกรรมที่ช่วยยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของ
 สังคมและประเทศ รัฐไทยจึงเกิดการขยายการศึกษาขนานใหญ่ทุกระดับ เพื่อตอบสนองของโครงสร้าง
 ทุนนิยมทางเศรษฐกิจและ สถาบันการศึกษาที่เน้นความชำนาญเฉพาะด้านจึงขยายตัวเพิ่มจำนวน
 อย่างรวดเร็ว จนอาจเรียกได้ว่าเกิดภาวะ **มหาวิทยาลัยบูม** กล่าวคือมหาวิทยาลัยมีการขยายไป
 ตั้งตามภูมิภาคต่างๆ นอกจากนั้นมหาวิทยาลัยยังขยายขนาด และรับนักศึกษาเพิ่มขึ้นอีกด้วย จาก
 การวิเคราะห์การก่อตัวของมหาวิทยาลัยข้างต้นจะพบว่า โครงสร้างหลักสูตรของมหาวิทยาลัยที่
 เป็นการลอกแบบองค์ความรู้แบบตะวันตกเป็นกระแสหลัก และมองข้ามความสำคัญขององค์
 ความรู้ในท้องถิ่นนั้นๆ รวมทั้งการวิจัยที่ก่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นโดยเฉพาะด้าน
 สังคมศาสตร์ก็มีปริมาณน้อยมาก หรือแทบไม่มีเลย เนื่องจากแต่ละมหาวิทยาลัยต่างแข่งขันภายใต้
 โครงสร้างเศรษฐกิจทุนนิยมยึดการจัดลำดับขั้นของมหาวิทยาลัย และเน้นผลงานทางด้าน
 วิทยาศาสตร์ซึ่งสามารถสร้างผลกำไรและชื่อเสียงให้กับมหาวิทยาลัยได้รวดเร็วกว่างานวิชาการ
 ทางด้านสังคมศาสตร์ซึ่งถือเป็นประโยชน์ของสังคมส่วนรวมในภาพรวม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ
 วิชัย ตันศิริ (2539) ที่ได้เสนอสภาพปัญหาการจัดการอุดมศึกษาไทยในปัจจุบัน ในหนังสือโฉมหน้า
 การศึกษาไทย ได้เสนอไว้ว่า อุดมศึกษาไทยในปัจจุบันเป็นการศึกษาในระดับสากล เนื่องมาจาก
 สถาบันอุดมศึกษามีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แม้ว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยสามารถประสบผลสำเร็จในเชิง
 ปริมาณเป็นที่น่าพอใจระดับหนึ่ง แต่ปัญหาที่อุดมศึกษาไทยต้องเผชิญอยู่ในปัจจุบันยังมีมากมายหลาย
 ประการ ได้แก่ การผลิตความรู้ใหม่ๆ เพื่อช่วยแก้ปัญหาของชาติ ปัญหาแนวโน้มของจำนวนนักเรียน
 มัธยมศึกษาตอนปลายที่กำลังเพิ่มขึ้น และจะเพิ่มขึ้นอย่างมากในอนาคต ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้เกิด
 การขยายตัวของสถาบันอุดมศึกษาอย่างมหาศาล ทำให้เกิดปัญหาภายในสถาบันอุดมศึกษาเอง
 โดยเฉพาะปัญหาของระบบบริหารจัดการในสถาบันอุดมศึกษา กับระบบการเมืองในกระบวนการสรรหา

ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการบริหารทางวิชาการของมหาวิทยาลัย ซึ่งทำให้สถาบันอุดมศึกษาไม่ค่อยจะมีผลงานการวิจัยและวิชาการที่อาจเรียกได้ว่าเข้าไปสู่พรมแดนแห่งความรู้ตามที่คาดหวังไว้ เนื่องจากมหาวิทยาลัยหลายแห่งต่างแข่งขันภายใต้กลไกตลาดเสรีขยายมหาวิทยาลัยให้ใหญ่โตรองรับจำนวนนิสิตนักศึกษาที่เพิ่มขึ้น เพราะจำนวนนิสิตนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นหมายถึงรายได้งบประมาณมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จึงทุ่มไปกับการสร้างตึกและอาคาร รวมทั้งเงินเดือนจ้างบุคลากร ด้วยหวังว่าเงินเดือนที่มากขึ้นจะดึงดูดบุคลากรที่มีคุณภาพ ฉะนั้นเมื่อการแข่งขันและเงินตรากลายเป็นประเด็นหลัก การเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงกลายเป็นเรื่องรอง

2.. บทบาทของมหาวิทยาลัยนเรศวรที่มีต่อชุมชน สังคม จากอดีตถึงปัจจุบันและในอนาคต

โดยธรรมชาติมหาวิทยาลัยเป็นองค์กรทางสังคมที่แบกรับความรับผิดชอบต่อชุมชน เนื่องจากมหาวิทยาลัยเป็นองค์กรที่สั่งสมและสร้างความรู้จนมีความเข้มแข็งทางวิชาการที่สามารถสนองความต้องการของสังคมได้

บทบาทของวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก ที่มีต่อชุมชน สังคมนั้น ด้านการจัดการศึกษาของวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก มีบทบาทสำคัญในการผลิตครู ส่วนด้านการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ ด้านการพัฒนาชุมชน และ ด้านการกระจายโอกาสทางการศึกษามีการดำเนินการแต่ยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าใดนัก เนื่องจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลกยังอยู่ในช่วงของการเริ่มบุกเบิกและพัฒนาสู่การเป็นสถาบันการศึกษาที่ผลิตนิสิตในระดับปริญญาตรี เพื่อตอบสนองกับความต้องการของสังคมและรัฐไทยในขณะนั้น

และเมื่อมาเป็น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก บทบาทที่มีต่อชุมชน สังคมยังคงเน้นบทบาทที่สำคัญในการจัดการศึกษา ด้านการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ ด้านการพัฒนาชุมชน และ ด้านการกระจายโอกาสทางการศึกษา มีการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นรองรับกับความต้องการของคนในชุมชนและเขตบริการภาคเหนือตอนล่าง 9 จังหวัด และเริ่มมีการขยายพื้นที่การบริการให้การศึกษาโดยการเพิ่มคณะและสาขาวิชาต่าง ๆ ขึ้นมากมาย เพื่อให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการ

จนกระทั่งเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศในนามมหาวิทยาลัยนเรศวร เริ่มบทบาทที่มีต่อชุมชน สังคมมากขึ้นมีการปฏิสัมพันธ์กับชุมชนมากขึ้นและเป็นไปในเชิงรุก ในฐานะที่มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งศูนย์รวมทางด้านวิชาการ เป็นแหล่งที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา เป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ เพื่อที่จะผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพออกสู่สังคม ซึ่งเป็นนโยบายของมหาวิทยาลัยที่ยึดถือปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นไปตามหลักการที่ว่ามหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่มีส่วนสำคัญ

ต่อการขับเคลื่อนและกล่อมเกลாதองสังคมในรัฐ รวมทั้งยังทำหน้าที่เป็นผู้ส่งต่อและแลกเปลี่ยนแนวคิด ค่านิยม วัฒนธรรม และ องค์ความรู้จากชุมชนสู่เวทีโลก และจากเวทีโลกสู่ชุมชนท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่เชื่อมโยงรากลึกมหาวิทยาลัยจึงเปรียบเสมือนตัวกลางในการดำรงรักษาอัตลักษณ์ของชุมชน และขณะเดียวกันก็เป็นผู้เชื่อมต่อชุมชนเข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์ซึ่งมีความสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุเมธ แย้มมนุญ มหาวิทยาลัยเป็นองค์กรทางสังคมที่แบกรับความรับผิดชอบต่อชุมชนและสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนบริเวณที่มหาวิทยาลัยนั้นตั้งอยู่ เนื่องจากมหาวิทยาลัยเป็นองค์กรที่สั่งสมและสร้างความรู้จนมีความเข้มแข็งทางวิชาการที่สามารถสนองความต้องการของสังคมได้ นอกจากนี้รายได้ของมหาวิทยาลัยก็มาจากงบประมาณของภาครัฐซึ่งมีที่มาจากเงินภาษีของประชาชน เงินเดือนผู้บริหาร บุคลากร และอาจารย์ รวมทั้งค่าเทอมของนิสิตนักศึกษาอันล้วนแต่เป็นภาระที่สังคมแบกรับทั้งสิ้น ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงปฏิเสธความผูกพันที่ตนมีต่อสังคมมิได้ ซึ่งตรงกับการศึกษาของ วีระ ปรีธทอง (2544) ได้ทำการศึกษากำเนิดองค์การ : ศึกษากรณีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหงศึกษาพัฒนาการอุดมศึกษาไทย พบว่า มหาวิทยาลัยเป็นองค์การทางสังคมที่มีขนาดใหญ่ จัดตั้งขึ้นเพื่อสนองความต้องการของประชาชนเพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนที่มีความต้องการที่จะศึกษาหาความรู้ในระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นการให้รัฐได้สนองตอบต่อความต้องการของประชาชน ในด้านการศึกษา และ สนม ครูทเมือง ได้เสนอว่ามหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหาร เพราะเนื่องจากว่าสภาพการเปลี่ยนแปลงความต้องการทางการศึกษาของสังคมไทย ซึ่งเป็นผลจากนโยบายของประเทศที่มุ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการพัฒนาจุดประสงค์ของการพัฒนา คือ การทำให้ประชาชนมีคุณภาพของคนสมัยใหม่ประกอบด้วยคุณลักษณะ 10 ประการ คือ เป็นบุคคลที่รักการเรียนรู้ มีความรู้ทั้งทางวัฒนธรรม ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีและการจัดการ ประกอบอาชีพได้ สามารถดูแลรักษาสุขภาพและความปลอดภัยของตนเอง มีความรักธรรมชาติ รักเพื่อนมนุษย์และรักศิลปะ มีวิสัยทัศน์และจิตใจกว้างขวาง มีพฤติกรรมรักองค์การและความสามารถในการสร้างความเป็นชุมชน ประการสุดท้ายคือ การพัฒนาจิตวิญญาณ ทั้งนี้โดยมีความเชื่อว่าคุณภาพของคนสมัยใหม่ดังกล่าวจะทำให้ประชาชนมีการดำรงชีพอย่างมีความสุข การพัฒนาการศึกษาระบบอุดมศึกษา ทั้งที่เป็นส่วนระบบการบริหารและการจัดการในมหาวิทยาลัยจึงควรมีความอิสระ และคล่องตัวมากที่สุด เพื่อสามารถทำหน้าที่ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของการพัฒนา และพึงระลึกเสมอว่ามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรทางสังคม การศึกษาเป็นสวัสดิการทางสังคมและสิทธิที่ประชาชนพึงได้รับ

3. บทบาทของชุมชน สังคม ที่มีต่อมหาวิทยาลัยนเรศวรจากอดีตถึงปัจจุบันและในอนาคต

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่มีส่วนสำคัญต่อการขับเคลื่อนตลอดจนการกล่อมเกลาทางสังคมในรัฐ รวมทั้งยังทำหน้าที่เป็นผู้ส่งต่อและแลกเปลี่ยนแนวคิด ค่านิยม วัฒนธรรม และ องค์ความรู้จากชุมชนสู่เวทีโลกและจากเวทีโลกสู่ชุมชน เพราะฉะนั้นมหาวิทยาลัยจึงเปรียบเสมือนตัวกลางในการดำรงรักษาอัตลักษณ์ของชุมชน และขณะเดียวกันก็เป็นผู้เชื่อมต่อชุมชนเข้าสู่กระแสของสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้(Knowledge – Based Economy Society)

ดังนั้นบทบาทของชุมชน สังคมที่มีต่อวิทยาลัยศึกษาระดับปริญญาโทโลกนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของวิทยาลัยศึกษาระดับปริญญาโทโลก แต่บทบาทที่ชุมชนสังคมที่ยังไม่เด่นชัด และยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ดังนั้นบทบาทในการบุกเบิกและพัฒนาจึงเป็นบทบาทของบุคลากรกับนิสิตที่อยู่ภายใน ในส่วนของบทบาทชุมชน สังคม ที่มีต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก ในช่วงแรกนั้นยังคงเหมือนกับวิทยาลัยศึกษาระดับปริญญาโทโลก แต่เมื่อมหาวิทยาลัยมีการขยายตัวสู่การเป็นมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่เป็นมหาวิทยาลัยที่มีความมั่นคง บุคลากรมีมากขึ้น มีความเป็นปึกแผ่นมากยิ่งขึ้น ชุมชน สังคมที่อยู่โดยรอบจึงมีส่วนในความเป็นปึกแผ่นดังกล่าว และมหาวิทยาลัยยังมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกไปสู่ชุมชน สังคม จึงทำให้ชุมชน สังคม ส่วนหนึ่งเป็นผลผลิตที่เกิดจากการบ่มเพาะจากมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งในปัจจุบันเป็นยุคของการสื่อสารไร้พรมแดนมีความสะดวกในการสื่อสารและการคมนาคม และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำรงรักษาอัตลักษณ์ของชุมชน มหาวิทยาลัยกลายเป็นเพียงสถานที่ซึ่งอุดมไปด้วยตึกขนาดใหญ่ และสถาปัตยกรรมอันงดงาม แต่บรรดามหาวิทยาลัยหลายแห่งได้จำกัดบทบาทของตนเองให้เหลือเพียงหน่วยการผลิตตอบสนองโครงสร้างเศรษฐกิจทุนนิยม และบทบาทดังกล่าว ทำให้มหาวิทยาลัยของรัฐเปลี่ยนแปลงเป็นเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ และมหาวิทยาลัยยังขาดการเข้าถึงของชุมชนและสังคม เพราะวงวิชาการนั้นไม่ได้สร้างและทดสอบจากจากชีวิตจริงการปฏิบัติจริงของผู้คนที่อยู่ในชุมชนและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สนม ครูทเมือง ได้กล่าวไว้ว่าปัจจัยทางสังคมหรือปัจจัยที่อยู่นอกมหาวิทยาลัยที่จะมีบทบาทหรืออิทธิพลในการกำหนดให้การบริหารจัดการต้องมีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับกับสิ่งเหล่านี้ในอนาคต ดังนี้

1. ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศตลอดจนการขยายบทบาททางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดความต้องการแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งงานวิชาชีพขั้นสูงใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ดังนั้น มหาวิทยาลัยซึ่งมีหน้าที่ผลิตบัณฑิต จึงต้องผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรม และเพื่อสนับสนุนการ

ขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยการขยายบทบาทการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยให้มีความหลากหลายของสาขาวิชา โดยเฉพาะสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของประเทศ

2. ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านข้อมูลข่าวสารทำให้ข้อมูลข่าวสารจากจุดใดจุดหนึ่งสามารถแพร่กระจายไปทั่วโลกได้อย่างรวดเร็วเป็นการสลายพรมแดนด้านประชาชาติ เศรษฐกิจและแรงงาน มีผลกระทบต่อระบบการศึกษา โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาที่ทำให้มีการแข่งขัน ทั้งที่เป็นการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงต้องสร้างขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งสร้างความเป็นเลิศในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยการปรับปรุงนโยบายการบริหารมหาวิทยาลัย

ให้มีความเป็นสากล

3. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งทำให้เกิดวิกฤตการณ์ทางสังคมร่วมกันทั่วโลก ได้แก่ ช่องว่างของรายได้ ความยากจน การไม่มีงานทำ ความรุนแรงและอาชญากรรม การละเมิดสิทธิสตรีและเด็ก ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ สภาพดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อมหาวิทยาลัยในด้านที่สังคมถือว่ามหาวิทยาลัยเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของสังคมที่จะช่วยแก้ปัญหาของสังคม โดยการให้ความรู้ สร้างปัญหาและชี้แนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ เพื่อการแก้ปัญหาพื้นฐานในการดำรงชีวิตด้านต่าง ๆ ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงต้องเพิ่มความสำคัญของบทบาทการชี้แนะและชักนำสังคมให้ไปสู่สภาพที่พึงประสงค์

4. ผลกระทบการก่อตั้งมหาวิทยาลัยนเรศวรต่อชุมชน สังคม จากอดีตถึงปัจจุบันและในอนาคต

มหาวิทยาลัยเป็นผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งต่อและแลกเปลี่ยนแนวคิด ค่านิยม วัฒนธรรม และองค์ความรู้จากชุมชนสู่เวทีโลก และจากเวทีโลกสู่ชุมชน ดังนั้นการก่อเกิดขึ้นของมหาวิทยาลัยตลอดจนการดำเนินกิจกรรมของมหาวิทยาลัยย่อมที่จะมีผลกระทบซึ่งกันและกันเกิดขึ้นเสมอระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนและสังคมแต่ว่าจะเป็นไปในด้านดีหรือไม่ดีหรือพึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ระหว่างสองฝ่าย ผลกระทบการก่อตั้งและดำเนินกิจกรรมมหาวิทยาลัยนเรศวรที่มีต่อชุมชนที่ผ่านมามีตั้งแต่การเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษาศูการเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก จนกระทั่งเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศในนามมหาวิทยาลัยนเรศวรมีผลกระทบต่อชุมชนและสังคมตามมิติต่อไปนี้ **มิติด้านการจัดการศึกษา** มีสถาบันทางการศึกษาในภูมิภาคเพิ่มขึ้น ทำให้การจัดการศึกษาอยู่ใกล้ชิดกับชุมชนและสังคมมากขึ้นเป็นการเพิ่มโอกาสในการได้รับการศึกษาของชุมชนและสังคมในภูมิภาคและในเบื้องต้นมุ่งเน้นในการผลิตครู ทำให้ชุมชนหรือสังคมโดยเฉพาะจังหวัดใกล้เคียงมีผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูที่จบปริญญาตรี เป็นผู้นำเอาความรู้และ

วิธีการจัดการในเรื่องการเรียนการสอนที่ใหม่ๆ สู่อุตสาหกรรม **มิติด้านสังคม** มีสถาบันทางการศึกษาเป็นสังคมขึ้นอีกสังคมหนึ่งมีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างนักศึกษากับชุมชน และระหว่างอาจารย์กับชุมชนตลอดจนเจ้าหน้าที่กับชุมชนที่เป็นอยู่หลายสถานะ เป็นผู้ร่วมดำเนินการในงานประเพณีและวันสำคัญต่างๆซึ่งอาจจะได้เข้าร่วมในรูปของคณะกรรมการต่างๆนอกจากนี้อาคารสถานที่ ตึกกรมบ้านช่องมีมากขึ้น ตลอดจนถึงทางการคมนาคมมีความสะดวกมากขึ้นมีผู้คนรวมกันอยู่จากหลายภูมิภาคทำให้มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างไปตามภูมิภาคเหล่านี้ฐานที่เกิด **มิติทางเศรษฐกิจ** เมื่อมีการก่อเกิดขึ้นของสถาบันทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาเกิดขึ้น ย่อมมีการดำเนินกิจกรรมขององค์การให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ขององค์การโดยมีบุคคลจำนวนมากขึ้น มีการเกิดขึ้นของชุมชนใหม่ผนวกกับชุมชนเดิมที่มีอยู่ชุมชนรอบๆมหาวิทยาลัยจึงกลายเป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญแหล่งหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลก ธุรกิจในบ้านเช่า หอเช่ารวมทั้งโรงแรม สถาบันสอนภาษา จนกระทั่งสถาบันเทวต่าง ๆ เป็นต้น

การดำเนินกิจกรรมของมหาวิทยาลัยก็เป็นส่วนหนึ่งที่เกิดผลกระทบ ซึ่งในปัจจุบันมหาวิทยาลัยกำลังทำตัวห่างจากสังคมโดยเฉพาะชุมชนที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ หลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยไม่ได้ตอบสนอง หรือนำองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในชุมชนมาต่อยอดศึกษาเป็นองค์ความรู้ หลักสูตรการเรียนการสอนส่วนมากเป็นการลอกเลียนแบบมาจากมหาวิทยาลัยชั้นนำในเมืองใหญ่ของไทย หรือไม่ก็จากประเทศตะวันตก นอกจากนี้การตั้งเป้าเกณฑ์วัดความสำเร็จของมหาวิทยาลัยมักอิงกับเกณฑ์ตัวเลขอัตราการมีงานทำของนิสิตนักศึกษา และการเปรียบเทียบจัดอันดับชั้นของมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ หรือจำนวนผลงานที่รับรางวัลในระดับชาติ การยึดแต่ตัวเลขดังกล่าวทำให้เกิดการละเลยสำนึกขั้นพื้นฐานของมหาวิทยาลัยในการรับใช้ชุมชนสังคมซึ่งเป็นสิ่งที่วัดมิได้โดยตัวเลข และในอนาคตที่กำลังเกิดขึ้น คือ การนำมหาวิทยาลัยออกนอกระบบจะยิ่งเป็นการนำมหาวิทยาลัยออกจากชุมชนและสังคม เนื่องจากงบประมาณอุดหนุนจากภาครัฐจะลดลง ทำให้มหาวิทยาลัยต้องหางานด้วยตัวเอง ความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับสังคมจะเหลือเพียงผู้ซื้อและผู้ขาย และสภาวะดังกล่าวจะนำไปสู่ปัญหาอีกประการคือ การรับใช้ทุนและการลดรอนสิทธิเสรีภาพทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประดิษฐ์ อารยะการกุล (2547) ได้ทำการศึกษากการพัฒนาหลักสูตรการแข่งขันของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายนอกที่ชี้นำหลักสูตรการแข่งขันของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐอย่างมาก ทั้งในปัจจุบันและจะส่งผลต่อไปในอนาคต ได้แก่ ทิศทางการพัฒนาของประเทศที่มุ่งไปสู่สังคมดิจิทัลและการให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมตลอดอายุงานของแรงงานที่ประกอบวิชาชีพชั้นสูง ปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรคของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐอย่างมากทั้งในปัจจุบัน และในอนาคต

คือ คุณภาพของนักศึกษา การสนับสนุนด้านงบประมาณจากที่มีแนวโน้มลดลง และการขาดแคลนอาจารย์ที่มีคุณภาพ จากผลกระทบดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาตามมาของมหาวิทยาลัยในประเทศ ดังนั้น การที่มหาวิทยาลัยเป็นผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งต่อและแลกเปลี่ยนแนวคิด ค่านิยม วัฒนธรรม และ องค์ความรู้จากชุมชนสู่เวทีโลก และจากเวทีโลกสู่ชุมชน เมื่อการก่อตั้งและการดำเนินกิจกรรมของมหาวิทยาลัยมีผลกระทบต่อชุมชนและสังคมในขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยก็ได้รับผลกระทบที่เกิดจากชุมชนและสังคมเช่นกันเพราะฉะนั้นพึงระลึกเสมอว่ามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรทางสังคม การศึกษาเป็นสวัสดิการทางสังคมและสิทธิที่ประชาชนพึงได้รับ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยที่ขาดความรับผิดชอบและทำตัวออกห่างจากสังคมก็เป็นได้แต่เพียงอาคารสถานที่ที่ปราศจากจิตวิญญาณ มหาวิทยาลัยจะเข้มแข็งก็ต่อเมื่อมีประชาชนเป็นผู้สนับสนุน และในการสนับสนุนนั้นจะมีได้ก็ต่อเมื่อมหาวิทยาลัยมิได้ทำตัวออกห่างจากสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากภาพการดำเนินงานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงมหาวิทยาลัยทั้งในส่วนที่คาดว่าจะจะเป็นและในส่วนที่ต้องการให้เป็นนั้น สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนามหาวิทยาลัยนเรศวรให้มีความเจริญก้าวหน้าเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำและตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

2. ปัญหาอุปสรรคและความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง นับเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับผู้บริหารมหาวิทยาลัยในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย

3. ควรลดช่องว่างระหว่างมหาวิทยาลัยนเรศวรกับชุมชน และควรเน้นการมีส่วนร่วมมือต่อกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างเป็นรูปธรรมและควรมีการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาประวัติความเป็นมาและแนวโน้มของคณะต่างๆ ของมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยเฉพาะคณะที่เก่าแก่หรือคณะที่สร้างชื่อเสียงให้กับมหาวิทยาลัย

2. ควรมีการศึกษาประวัติบุคคลสำคัญของมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ นิสิต เจ้าหน้าที่ เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาความความคิดเห็นและความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการพัฒนามหาวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

- ทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง. (2545). **รูปแบบและกลยุทธ์การจัดตั้งมหาวิทยาลัยบรรษัทในประเทศไทย**.วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประดิษฐ์ อารยะการกุล . (2547). **การพัฒนากลยุทธ์การแข่งขันของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- มานพ สมนึก .(2548). **การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของมหาวิทยาลัยบูรพาไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ**. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รังสรรค์ วัฒนะ. (2547). **อนุทินของการเป็นมหาวิทยาลัยนเรศวร**. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- รัตน์ะ บัวสนธ์ และคณะ(2550). **อดีตที่ผ่านมา ความเป็นจริงที่ดำรงอยู่ และอนาคตที่จะเปลี่ยนไปของชุมชนบ้านแขก**. พิษณุโลก :ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
- วิจิตร ศรีสอ้าน. (2518). **หลักสูตรอุดมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ทบวงมหาวิทยาลัย (อัดสำเนา)
- วิชัย ต้นศิริ.(2549). **อุดมการณ์ทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- (2539). **โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต แนวคิดและบทวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารรัตตะ.(2542). **การบริหาร หลักการ ทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร อักษราพิพัฒน์.
- สุเมธ แยมุ่น. (2550). **บทบาทมหาวิทยาลัยต่อการจัดการศึกษาเพื่อชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: อักษราพิพัฒน์.
- วีระ ปรีอทอง.(2544).**การกำเนิดองค์การ : ศึกษากรณีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหง**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สนม ครูทเมือง. (2547). **รูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยอิสระของรัฐ**. วิทยานิพนธ์ปรัชญา ดุษฎีบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก.
- Katz, Daniel, and Robert L. Kahn. (1978). *The Social psychology of organization*. 2nd ed. New York : Willey.